

Asia: Lausunto luonnoksesta Tutkimusdatan avoin saatavuus 2025–2030

Suomen tietokirjailijat ry kiittää mahdollisuudesta lausua osalinjauksesta. Suomen tietokirjailijat ry on Suomen suurin kirjailijajärjestö, joka edustaa yli 3300 tietokirjailijaa, oppikirjailijaa ja tutkijaa. Yhdistys edistää suomalaista tietokirjallisuutta, valvoo tietokirjailijoiden tekijänoikeudellisia ja taloudellisia etuja, tukee tietoteosten kirjoittajia sekä edistää jäsentensä ammattitaitoa ja -etiikkaa.

Suomen tietokirjailijat ry huomauttaa, että osalinjauksessa tutkimusdataan liittyviä oikeuksia ei käsitellä riittävän tarkasti. Datasetin kokoajalla ja muokkaajalla voi olla tekijänoikeuteen rinnastettava yksinomainen lähioikeus tuottamaansa tietokantaan. Luettelon ja tietokannan valmistajan lähioikeus on otettava huomioon, kun linjataan tutkimusdatan avoimuudesta.

Tutkimuksen tavoite 4 koskee yleisellä tasolla tutkimusdatan käyttöön liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia. Pidämme kannatettavana, että datan käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista suositellaan sopimaan selkeästi. Ehdotamme, että tässä kohdassa painotetaan myös kirjallisen sopimisen tärkeyttä. Vaikka suullinen sopimuskin on juridisesti sitova, sen tarkkaa sisältöä on hyvin vaikeaa todistaa mahdollisessa riitatilanteessa.

Pidämme kannatettavana, että osalinjauksessa ehdotetaan koulutusta ja neuvontaa tutkimusdataan kohdistuvista oikeuksista ja lisensseistä. Useilla kokeneillakin tutkijoilla voi olla heikko käsitys erinäisistä sopimuksista ja lisensseistä. Neuvonnassa kannattaa huomata, että ei ole olemassa yhtä oikeaa lisenssivaihtoehtoa kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin. Käytännön näkökulmasta tutkimusorganisaatioiden henkilökunnalla ei välttämättä ole riittävää tietämystä edellä mainituista oikeuksista ja lisensseistä, joten on mietittävä, miten edellä mainittu koulutus voidaan parhaiten järjestää.

Osalinjauksessa edellytetään dataan viittaamista tutkimusorganisaation julkaisuohjeissa. Dataan viittaamisen edellyttäminen jokaisessa tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista. Julkaisevalla tutkijalla ja julkaisun kustantajalla pitäisi pysyä oikeus tapauskohtaisesti päättää, mikä on heidän julkaisunsa kannalta paras vaihtoehto.

Helsingissä 21.3.2024

Sanna Haanpää
Toiminnanjohtaja
Suomen tietokirjailijat ry

Mikko Niemelä
Juristi
Suomen tietokirjailijat ry